

Znaja razen nedelje in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 61,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
bodi. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
lice isti prostor K 2—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasiło jugoslov. socijalno - demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 288, za pol
leta K 144, za četrti leto
K 72, za mesec K 24.
Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciškanova ulica št. 61,
Učiteljska tiskarna.

Iz Trsta.

Procesi brez podlage.

To, kar se pri nas dogaja, presega že vse meje. Delavstvo se priganja za vsako malenkost; organizirajo se komploti, aretirajo in pretepa se delavce brez pravega vzroka. Tira se jih pred sodišče, kjer se jim ne more ničesar dokazati.

Te dni se je vršila pred tukajšnjim porotnim sodiščem razprava proti delavcem, ki so bili obtoženi, da so zažgali ladjedelnico Sv. Marka v Trstu, katere je vsled požara utrpela okoli osem milijonov lir škode. Razprava je trajala štiri dni in končno so bili vsi obtoženci oproščeni, ker se jim ni moglo dokazati, da je kdo izmed njih povzročil požar.

Sklep porote je bil z navdušenjem sprejet od navdušenega občinstva, in še bolj navdušeno so bili sprejeti oproščeni delavci, ki so bili po štirih mesecih preiskovalnega zapora in mučenja puščeni na svobodo.

Vse to je fašiste zelo razburilo, da so se maščevali nad zagovornikom obtožencev dr. Zenaro, ki so ga na ulici napadli in precej težko s koli rani. Ta napad se je pristudil vsem poštenim in v znak obsojanja napada je Zenaro prejel nebroj častilk — Tudi odvetniška zbornica in sodniki so ostro obsodili ta pobalski napad.

Pretekli petek se je imela vršiti pred poroto obravnava proti mladim komunistom in socialistom, ki so bili aretirani in v zaporu trpinčeni (o katerem je »Naprej« že poročal) zaradi tega, ker se je proti njim napravil komplot, češ, da so jim razkrili celo skladišče bomb in orožja pripravljenega za upor.

Dva dni pred določeno obravnavo so bili vsi obtoženci puščeni na svobodo — in obravnava se je preložila za nedoločen čas, »ker priče, ki so imele biti zaslišane, niso mogle priti, in glavni med njimi, je poročnik karabinerjev, (ki je ves komplot inscinoval) je bil premeščen v Verono, kjer se sedaj nahaja bo-

lan, in ne more priti v Trst pričati. Smešnejši vzrokov si pač niso mogli umisliti, da prikrijejo svojo blamažo.

Bojimo se, da bo z odgoditvijo (?) tega procesa za vedno odgojen tudi proces proti našemu »Lavoratore Socialisti«, katerega je tožil ravno tisti »bolni« poročnik, češ, da ga je »Lavoratore« po nedolžnem napadu in obrekoval, da je on trpinčil in ukazal trpinčiti mlade aretirance. Za ta proces je bilo veliko zanimanja, ker bi bilo marsikaj zanimivega prišlo na dan, ker je »Lavoratore« imel dovolj materiala na razpolago.

Tretji proces, ki bi se moral vršiti, je proces proti Labinjskim rudarjem, ki so zasedli in oborožili rudnik v Labinju, katerega so potem vojaki s silo spet zasedli in aretirali okoli 50 rudarjev. Da so jih pretepli, se razume samo ob sebi, ker je to že v navadi pri političnih aretacijah. Ti nesrečniki so tudi že nad štiri mesece v preiskovalnem zaporu. Pred tednom je bilo na svobodo puščenih 18, ki so pa že drug dan bili zopet aretirani, in to na željo in zahtevo labinjskih fašistov.

Gotovi smo, da bo tudi pri tem procesu več kokodakanja kakor jaje.

Poleg teh imamo še nekaj drugih takih političnih komplotov, radi katerih je mnogo ljudi v zaporih.

Pa se bo še kdo čudil, da v tako justico nihče več nima zaupanja.

Stavka tržaških natarkejev traja že skoro en mesec in še se ne vidi konca. Solidarnost stavkajočih je vzorna. Podjetniki so hoteli poslabšati delavske pogoje, in delavci opravičeno tega ne dopuste.

Odpusti delavcev iz tržaških ladjedelnice so za nekaj časa odloženi — ali vedno visijo nad delavci kot nabrušen meč.

je, da more končno zmagati. Tudi zboljšanje življenjskih razmer v obstoječi družbi spada torej med socialistične naloge in je tako važno, da se nikakor ne sme podcenjevati.

Uresničenje socializma je odvisno od gotove večine kapitalističnega razvoja, od koncentracije produkcijskega procesa, od tehnične popolnosti, od zrelosti vsega gospodarskega življenja. Socialistova naloga gotovo ni ustvarjati kapitalistično industrijo; pač pa bi bila velika napaka, če bi oviral kapitalizem pri odstranjevanju zastarelih oblik in pomagal iz kakršnihkoli napačnih sentimentalnih razlogov ohraniti pri življenju, kar ne služi več potrebam časa in je godno za smrt. S takimi metodami se ne ubija kapitalizem, temveč se le zavlači razvojni proces, ki najde kljub temu svoja pota, in s tem se tudi le odlašajo prihod socializma. Čim prej izvrši kapitalizem svojo zgodovinsko nalogo, tem prej pride socializem na vrsto.

Vsaka nova življenska oblika se je mogla le v boju s starim uveljaviti. Kar je, hoče obstati in se nikdar zadovoljno ne umakne. Tudi buržoazije je imela svoje hude revolucije, preden je zlomila moč privilegiranih stanov, ki so branili svoje postojanke do zadnje, dasi bi bili s treznim umovanjem lahko spoznali, da je minil njihov čas in da so tla za novo družbo godna. Kapitalizem ni prišel na svet sredi rož in ob blagih pihljajih jutranjih sap, ampak njegove porodne bolečine so bile težke in kri je tekla zanj v potokih.

V predkapitalističnih časih ni bilo nič drugače. Vedno so stale napredku barikade konservativnosti na poti. Vse, kar je bilo starega, se je upiralo vsemu novemu. Kar je obstajalo, se je smatralo za posvečeno in je v vsem prihajajočem gledalo nekaj svetoskrusnega. Ko se je pojavilo bronasto orodje, mu je moral brnati meč pomagati do zmage nad razjarjenimi bramborci kamnitne tradicije. Železo je prodrla le v težkih bojih, in ko je stroj stopil na mesto primitivnega ročnega orodja, se je enako besno ponovil boj med preteklostjo in bodočnostjo. Boji so spremljali prehod iz materinskega prava v očetovsko, v bojih so nastale države, s krvavimi boji se je udril feudalizem, hudih bojev je bilo treba za emancipacijo tlačanov, še pred pol stoletja je bilo treba krute vojne, da se je porazilo suženjstvo v Ameriki.

Za kapitalizem ne veljajo izjemni zakoni. Nastal je, pridobil si je moč, in sedaj je pripravljen držati svoje postojanke do skrajnosti. V revoluciji je prišel na svet; sedaj, ko je zavladal, je postal konservativen. Ob prihodu je rušil svetinje, sedaj sam posvečuje; podiral je cer-

kve, sedaj jih zida, odstavljaj je bog, sedaj zahteva njegovo zaščito. V svoji mladosti je razdiral ovire napredka, sedaj postaja sam največja zapreka napredku. Umakniti se mora novim potrebam, pa se umakniti neče. In boji je zopet neizogiben.

Zakaj kapitalizem mora izginiti. Tudi on je organizem, za katerega veljajo splošni zakoni rojstva in smrti. Kapitalizem je socialna oblika kakor vse, ki so bile pred njim, in mora izginiti kakor vse, ki so bile pred njim. Kapitalizem je gospodarski faktor, ki se je moral uveljaviti, ko so ga zahtevale razmere, in mora izginiti, ko je njegova naloga dovršena in ni več svrhe, kateri bi mogel služiti.

V primeri s prejšnjimi socialnimi oblikami pomeni kapitalizem višjo stopnjo. V tem oziru so vse kletve zastopnikov prejšnjih redov nezemelne. Pot človeštva ne drži nazaj v srednji vek in v primitivnost. Nobene koristi bi ne bilo od tega, če bi se uničili veliki stroji in bi moral človek v potu svojega obraza delati, kar se lahko izvrši mehanično; nazadovanje bi bilo, če bi se morali otreči neštetim rečem, ki se morejo le industrijsko, v velikih obratih proizvajati in katerim smo se tako privadili, da so nam postale potrebne; le škodljivo bi bilo, če bi izgubila velika prometna sredstva, ki vežejo dežele, kontinente in narode in pripravljajo pot zedinjenju vsega človeštva. Socializem nima nič skupnega z reakcionarnimi katerekoli vrste, pa naj slave lepoto srednjeveških cesarstev, ali pa blaženost prvotnega krščanstva, naj priporočajo restavracijo papežev vseh vsemogočnosti ali pa povratek v gozdno primitivnost. Ne iz kapitalizma nazaj v preteklost, temveč preko kapitalizma naprej v bodočnost drži pot socializma, ker je to pot razvoja, pot, ki je ne more zapreti ali zastaviti nobena volja in nobena sila.

Kapitalizem pomeni novo, važno postajo na poti napredka; ali tudi na tej postaji se napredek ne more ustaviti. Kapitalizem je ustvaril velike reči, ki jih v enakih razmerah noben drug sistem ne bi bil mogel ustvariti. Ali s sabo je prinesel tudi obilo gorja, ki se z boljšim socialnim sistemom lahko odpravi, ne da bi bilo zaradi tega žrtvovati kakšne pridobitve kapitalizma. Tudi če ne bi bilo v kapitalistični družbi bede v pravem pomenu besede — v resnici je take bede prav veliko, zlasti v periodi manje razvitega kapitalizma in v časih gospodarskih kriz — je razlika med položajem razredov tako velika, da izziva vse ostrejša nasprotja in boje, ki šlijo v odločitev.

(Dalje prih.)

Narodna skupščina o ustavi.

(Govor posl. sodr. Etbina Kristana na seji Ustavotvorne skupščine dne 10. junija.)

Gospodje, zdi se mi, da bi se smelo v tej zbornici, ki je izgubila mnogo svoje resnosti, vendar konstatirati, da imamo pred sabo zopet oddelek, ki se sme smatrati za dosti važnega, tako važnega, da bi se lahko pričakovalo v odboru in tukaj v plenumu, da mu bo večina posvetila mnogo več pozornosti, nego se vidi. Toda zdi se, gospoda, da se večina ne briga več za to, kakšna bi morala biti ustava, da bi zadovoljila potrebe naroda, ampak misli, da je to, kar je enkrat izrekla, dovolj dobro, da se sprejme, tako, kakor je bilo prvič zapisano. Vidi se, da nima večina več listnega črta, ki ga ima sicer vsaka resna večina v vsakem parlamentu, nima črta, da je tudi opozicija potreben in važen faktor v vsakem parlamentu, in da je treba z manjšino postopati kakor z večino.

Zdi se mi, da obstaja v tej večini neka struja, ki misli, da je najbolj ugodno delati, če opozicije sploh ni (dr. Momčilo Ivanič: Oni ustvarjajo Vladanovo skupščino.) in se vsega vsakemu posameznemu članu opozicije, ki zapusti to skupščino. Zakaj ti gospodje mislijo, da bo potem ta masa, ki sploh ni več živ parlament, delala brez večjih zapletitvev.

Gospodje, pred sabo imamo vprašanje, kako naj se ustvari narodna skupščina za to deželo tedaj, kadar bo ta država konsolidirana. Zelo se bojim, da opravljam tukaj skoraj brezuspešno delo. Zakaj po tem, kakor se je doslej postopalo in kar je doslej doseženo, ne vidim, kako bi se mogla ta dežela res v kratkem konsolidirati. Zaman je tukaj ustvarjati najlepše ukrepe o skupščini, če dežela sama, ki naj

poda to skupščino, ne ve, kako da živi, če ta dežela sama v sebi nima temeljnih garancij, da se bo mogla v redu razvijati. Vse boli pa vidim, da gospodje od večine nočejo računati s tem faktorom, ki obstaja. Gospodom od večine je menda vseeno, kaj bo prvi dan po sprejetju ustave, pa mislijo, da je edino vprašanje za to državo, da se sprejme ta ustava, pa naj bo kakršna koli. (Glas iz centra: Sedem mesecev se dela.) Sedem mesecev delate, toda v teh sedmih mesecih bi se lahko reklo, da je bilo najmanj pet mesecev nedelavnosti; kajti razlika je med delom, ki ustvarja, in mehaničnim delom, ki ne ustvari nič koristnega za družbo.

Kadar se izdeluje ustava, ni vselej glavno vprašanje, kaj da bi bilo najbolje po glavi kakšnega posameznika, ampak gre za to, kakšna ustava se more izdelati, da bo najbolj primerna za razmere, za katere se izdeluje. (Blaško Rajč: Treba je sporazuma.) Vidim pa, da gospodje teh razmer absolutno ne vpoštevajo, zakaj če pogledate danes to skupščino, vidite že tukaj rezultat svojega dosedanjega dela. Vi sedite tukaj v centru in sklepate; pogledajte na prazno levico in prazno desnico, pa vas vprašam, koliko časa bo še trajalo, da bo ta konstituenta imela pravico imenovati se narodno zastopstvo. Mislim, da bi to vendar lahko zadostovalo, da vam pokaže, da vaše dosedanje postopanje ni bilo dobro in da ne more roditi dobrih sadov.

Težko je vztrajati v tej skupščini po vseh izkušnjah, ki jih je opozicija tukaj imela, in če mi za sedaj vendar še ostajamo, ne storimo tega zato, ker se nam zdi, da je to velika zabava, ampak zato, ker hočemo izpolnjevati svojo dolžnost, dokler je le mogoče. Ampak tudi svojo dolžnost more človek le dotlej izpolnjevati, dokler ima kaj nade v uspeh. In če vam dajemo vsaj nekatere opozicijske skupine toliko dokazov, koliko jim je na tem ležeče, da se doseže dobra ustava in dober plod, ne more biti negativno postopanje, ki se kaže na strani večine, dobro in koristno.

Ogovoriti mi je tukaj o oddelku, ki je na dnevnem redu. Toda ustava je celota, in če govorite o katerikoli oddelku, se morate kolikor toliko ozirati tudi na druge dele te celine.

Zdi se, da je tudi to poglavje, o katerem misli neki del večine, da je izredno dober, skoraj da idealen. S tem mnenjem se nikakor ne morem strinjati, ker ne vidimo niti v tem oddelku ne le nobenega koraka naprej, od tega, kar je že obstajalo, ampak je najti tukaj tudi dovolj reakcionarnega dela.

Takoj v 69. članku, ki govori o sestavi te skupščine, imate dokaz, da je postopanje večine v mnogih ozirih retrogradno, pa ne progresivno. Sedanja skupščina sama je bila izvoljena in sestavljena na podlagi splošne, direktne in proporcionalne volilne pravice. In ta skupščina noče sprejeti pravice, za katere podlagi je bila izvoljena, v ustavo, da bi jo tam utrdila, ampak se poslužuje fraze, o kateri ve vsakdo, da se lahko tolmači tako in tudi drugače. Vi govorite o zastopstvu manjšin, in če zahteva človek proporcijo, mu odgovorjate, da je zastopstvo manjšin izraženo v tem oddelku. Vsakdo pa ve, da se tak izraz lahko zlorablja do krajnosti, zakaj zastopstvo manjšine lahko izvedete na vse zadržje tudi tako, da dovolite prav veliki manjšini enega zastopnika. Gospodje so se izgovarjali, da še ni dovolj izkušenj, kateri proporcijni sistem je najboljši, in da je to treba prepustiti zakonodajcu. Gospodje, gotovo nimam nič zoper to, da šudira zakonodajec razne

Etbina Kristan:

Terorizem in socialistična taktika.

(Dalje.)

V takem stanju je naravnost smešno misliti, da obstajajo že pogoji za uresničenje socializma. Produkcija na debelo je eden najbolj bistvenih pogojev socializma, faktor, ki ustvarja to, je pa kapitalizem. Socializem ne more iz priključnih obrti napraviti velikih industrijskih podjetij; produkcija mora že teči po širokih tirih, da jo more socializem urediti v interesu vse družbe: njegova naloga pa ni in ne more biti, da bi jo ustvarjal. Za to je poklican kapitalizem, in s tega stališča je nezmislno filozofirati, ali je kapitalizem dober ali slab. Neizogiben je v gotovem štadiju razvoja, in to dejstvo se ne da izpremeniti z nobenim modrovanjem in z nobenimi duhovitimi triki.

Neizogiben je v gotovem štadiju razvoja; enako neizogiben postane v drugem štadiju štadiju socializem. In le zato, ker je neizogiben, ker ga zahtevajo socialne potrebe, ker drži vani gospodarski in socialni razvoj, ima boj za socializem zmisel. Bojevati se za nekaj, kar je v nasprotju z razmerami, z možnostmi, z zakoni razvoja, je absurdno. Boj za socializem je opravičen s tem, da mora kapitalizmu slediti drugačna, boljša, to se pravi za družbo koristnejša oblika, kot je sedanja. Kakšna more biti ta oblika, se lahko spozna po tem, da ji bodo lahko služila vsaj tako popolna produkcijska sredstva, kot jih ustvarja kapitalizem oziro-

ma njegova tehnika, da se bodo ta sredstva lahko postavila v službo splošnosti, ker zahtevajo to interesi splošnosti in ker je to mogoče, in da se socialni razvoj, četudi še oddaleč, polagoma približuje organizaciji, v kateri se morajo realizirati omenjene naloge.

Ce vračamo na podlagi tega, kakšne naloge more socialist imeti v kapitalistični ali polkapitalistični družbi, spoznamo lahko to:

Razmere potrebujejo za izvajanje svojih zakonov živih faktorjev. To so ljudje. Razmere zahtevajo na neki gotovi stopnji socializem, ali uresničiti ga morajo ljudje. V ta namen pa morajo vedeti, kaj da hočejo. Z drugimi besedami: Poznati in razumeti morajo cilj, za katerim gredo. Če jim je socializem cilj, ga morajo poznati, sicer niso sposobni za svojo nalogo. In ker to spoznavanje in razumevanje ne more priti samo od sebe, je razširjanje socialnega in socialističnega znanja prva naloga socialistov.

Ljudje, ki naj izvrše tako ogromno nalogo, morajo pa tudi sicer biti sposobni za svoje veliko delo. Sužnji so v gotovih razmerah sposobni, da raztrgajo svoje verige, ali nikdar ne bi sužnji mogli ustanoviti socialistične družbe. Delavstvo si mora že v sedanjih družbi priboriti take življenske razmere, da more fizično in duševno obstati v boju in si pridobiti vse tiste moči, ki jih potrebu-

proporcije sisteme; ali tega študija ni nikakor ne omogočite, če sprejmete načelo proporcije v ustavi. Načelo in sistem — tu je razlika dovolj velika, da ostanejo zakonodajni roke toliko proste, kolikor zahteva praksa. Toda vlada je rekla: Tako ne gre; največ, kar morem koncedirati, je beseda o zastopstvu manjšin — tukaj pa imamo aparat, ki je sicer zelo nepristopen z ene strani, ki je pa zelo senzibilen, če pride ena sama beseda od vlade, četudi ne zna ta vlada, kadar podaja izjave, napraviti razlike med kapitalom in kapitalizmom in nam pripoveduje, da se je kapital ustvaril rred nekoliko desetletij. (Aluzija na govor ministrskega predsednika Pašića po izjavi komunistov, zapuščajočih konstituantu.) (Dalje prih.)

Telegrami.

SKLICANJE ZAKONODAJNEGA ODSEKA.

LDU, Belgrad, 19. julija. Pripravljala dela za narodno skupščino se začnejo prej, kakor se je pričakovalo. To bo imelo za posledico, da bo skupščina prej sklicana. Včeraj je bil vsem članom zakonodajnega odseka poslan poziv, da bodo v Belgradu do 30. t. m., ker se dne 1. avgusta ob 17. sestane odsek k svoji prvi seji. Pred prehodom na dnevni red bo zakonodajni odsek volil predsednika in podpredsednika, ker je predsednik dr. Ninčić podal ostavko in ker je bil podpredsednik Demetrovič imenovan za kraljevega namestnika v Zagrebu. Kot kandidat za novega predsednika zakonodajnega odseka se v radikalnih krogih imenuje poslanec Miša Trifković. Zakonodajni odsek bo najprej razpravljal o novem poslovniku skupščine, potem pa o zakonu glede državnega sveta in glavne kontrole.

PREISKAVA ATENTATA.

LDU, Belgrad, 18. julija. Odkritja z ozirom na atentat so pričela dobivati ostriše oblike. Vsi dosedaj uspehi preiskave dokazujejo, da je obstajala velika organizacija, ki je sistematično pripravljala atentate že dve leti. Nadaljnja preiskava bo dosegla samo še nekatere posameznosti in nove krivice. Najbolj energično se preiskuje v okolici Novega Sada, ker mislijo, da se skriva tamkaj Juhaš in še nekaj drugih atentatorjev. Močne policijske patrle preiskujejo okolico Novega Sada. Govori se, da se je Juhaš pred kratkim pokazal v družbi z nekim voditeljem komunistične organizacije v Novem Sadu. Danes se je pričelo zasliševanje Bože Jeterja, ki je bil silno razburjen in priznal vse, kar so izpovedali po prej njegovi sokrivci. Priznal je, da mu je poveril Kolaček važno nalogo, ki se je nanašala na atentat. Jeter je bil predsednik lokalne organizacije v Novem Sadu. Ko so preiskali njegovo hišo, so našli v njej pisalni stroj sindikalne organizacije.

NOVI DIPLOMATI. — PAŠIĆ ORGANIZIRA.

LDU, Belgrad, 19. julija. Ministrski predsednik Pašić odpotuje v Maribor lezno dne 23. t. m. Do odhoda bo še nekaj sej ministrskega sveta, na kateri se bo razpravljalo o gradivni za zakonodajno skupščino. Ministrski predsednik pripravljati tudi ukaz o izpremembah v diplomatski službi. Mesto našega poslanika v Parizu se ponudi dr. Miroslavu Spalajkoviću, v Washingtonu Stojanu Antonijeviću, v Rimu dr. Milutinu Jovanoviću in v Bernu dr. Jankoviću. Poleg tega bo ministrski predsednik Pašić odstranil vse težkoče, ki so se pojavile v radikalnem klubu, ker nekateri poslanci iz Vojvodine niso zadovoljni z delovanjem ministrstva za agrarne reforme. Ravnotako niso preveč zadovoljni z novim ministrom Krsto Miletićem.

NA VSE STRANI SE PRIPRAVLJAJO NA VOJNO.

Belgrad, 19. julija. Povodom grškoturškega spora navaia sofijski list »Nove Vreme« pisanje lista »Daily News«, ki pravi, kako se skuša spričo danih dejstev ustvariti srbsko-bolgarska zveza, s pomočjo katere bi Srbi zavzeli Solun. Bolgari pa Kavalu.

Belgrad, 19. julija. Sofijski »Dnevnik« od 15. t. m. se sklicuje v članku »Hrvati in Bolgari« na pisanje zagrebškega »Jutrnjega lista«, da se Bolgarski ni treba bati, ker je lojalna in korektna in da je vse, kar se proti njej navaja, laž.

LDU, Belgrad, 19. julija. Sofijski »Radikal« od 13. t. m. piše: Stamboljski v svojih političnih govorih, kakor tudi v svojih člankih v listu »Zemljedelsko Znamo« neprestano naglašajo, da se ne bo prelila niti kaplja krvi, dokler bo imela poljedelska stranka oblast v svojih rokah, kakor tudi da poljedelska vlada neprestano dela za ustvaritev mirnih odnosov s sosedi. List piše nadalje: Tudi mi smo odobrili te in podobne miroljubne izjave Stamboljskega.

USTAŠKI BOJI V ALBANIJI.

LDU, Belgrad, 18. julija. Današnja »Politika«, govoreč o pobojih v Albaniji, piše med drugim: S paznim očesom motrimo dogodke, ki se gode na naši meji. Zanimivo je, da je bila prva, ki je te dogodke naznala svetu in jih komentirala, zaščitnica Albanije, Italija. V naši neposredni bližini, na naši meji se Albanici koljejo med seboj. To dejstvo nam nalaga veliko dolžnost, da si z vsemi silami zavarujemo svoje meje in zagotovimo mir na svojem ozemlju. Nikakor se ne želimo vmešavati v albansko notranjo politiko, ali imamo pravico, da skrbimo za svojo varnost.

GRŠKA PROSI NAŠE POMOČI!

Ljubljana, 19. jul. »Beogradski dnevnik« poroča iz Aten: Z ozirom na sedanji mednarodni položaj Grške je atenska vlada začela zelo važne pregovore z romunsko in jugoslovansko vlado zaradi zaščite Carigrada in materijalne pomoči Grški. Po verodostojnih vestih bi ta intervencija bila povsemna s tem, da bi smela Jugoslavija v popolnem obsegu izkoristiti solunsko pristanišče in bi Grška bila za to popolnoma dezinteresirana v vprašanju bolgarsko - rumunskega spora v Dobruži. V političnih krogih je ta korak atenske vlade sprejet z zadovoljstvom in veruje se, da se bodo z jugoslovansko in rumunsko pomočjo znatno konsolidirale razmere v Grški.

Očividno gre tu ne-le za materijalno, marveč tudi za vojaško pomoč Grški v njeni vojni v Mali Aziji s Turki. Kaj je odgovorila belgrijska vlada Grški, to nas sedaj najbolj zanima, ker je o tem doslej previdno molčala... Solun vleče...

ITALIJANSKA ZBORNIKA.

LDU, Rim, 19. (DKU.) Dames se je sestala poslanska zbornica. Predsednik De Nicola, ki je na prošnjo ministrskega predsednika Bonomija umaknil svojo ostavko, je bil pri vstopu v dvorano živahno pozdravljen. Poslanci so poslušali izvajanja ministrskega predsednika o znanji politiki, ne da bi ga prekinjali. Se napoved izpremembe davka na vojne dobičke z ozirom na industrijski položaj, je vzbudila hrup pri komunistih in protivzklile pri fašistih. Napoved preskrbe vojakov so sprejeli nacionalisti z odobravanjem.

LDU, Rim, 19. (Brezlično.) V zbornici je prečital ministrski predsednik Bononi program nove vlade. Izjavil je, da se v zunanji politiki ničesar ne izpremeni. Italija, ki je že znižala svojo obstoječo vojsko in pristopila k vsem pogodbam, katere se tičejo razorožitve, se ne namerava in navdušeno odzvala ameriškemu vz-

bitu. Glede jadranskega vprašanja je del ministrski predsednik, da je to vprašanje rešeno v svojih temeljnih potezah z rapalsko pogodbo, katere obveznosti bo Italija iskreno držala. Največje težkoče tvori izvedba pogodbe v reškem vprašanju. Vlada meni, da se to vprašanje v glavnem reši z gospodarskega stališča, in sicer na tak način, ki zagotavlja mesta gospodarsko bodočnost. Vlada namerava s plošnimi odredbami izboljšati finančni in gospodarski položaj države. Bononi je zaključil svoja izvajanja, da hoče vlada urediti se neresene vprašanja zunanje politike in je pripravljena v notranji politiki nastopiti zoper gospodarsko krizo. Vlada bo vzdrževala absolutno avtoriteto države in zahteva zaupljivo sodelovanje parlamenta, države in kolonij.

OBSODBE NA OGRSKEM.

LDU, Budimpešta, 19. (DKU.) Madžarski dopisni urad poroča iz Szegedina: V kazenski razpravi proti teroristom, ki so umorili bivšega predsednika madžarske zbornice Navayla se je danes razglasila sodba. Obtoženi Engi je bil zaradi umora obsojen na smrt, Anevska-Toth zaradi udeležbe pri umoru pa na 15 let ječe, 28 obtožencev je bilo obsojenih v ječo na 6 mesecev do 5 let. Osem jih je bilo oproščenih.

DRŽAVNE MESNICE V PRAGI.

LDU, Praga, 19. julija. Kakor poročajo jutranji listi, je predsedništvo državnega gospodarskega sveta sklenilo, da otvori prihodnji teden v Pragi in po vseh večjih industrijskih središčih državne mesnice, v katerih bodo prodajali govedino po 6 do 8 kron kilogram. Dasi so cene živi živini padle že na dve kroni za kilogram, stane sedaj v Pragi 1 kg govedine še vedno 15—18 kron.

RAZPUST ŠVEDSKEGA PARLAMENTA.

LDU, Stockholm, 19. (Wolff.) Ministrski svet, ki je zboroval danes pod predsedstvom kralja, je sklenil razpustiti državni zbor in razpisati nove volitve od 1. do 18. septembra.

ANGLIJA POŠILJA DELEGATE V RUSIJO.

LDU, London, 18. (DKU.) Angleška trgovinska delegacija je včeraj odpotovala na Rusko.

Politične vesti.

• **Prekliče ostavke.** Muslimanska ministar dr. Spaho in dr. Karamahmedović sta posetila ministrskega predsednika in mu javila o novih sklepih s sestanka v Sarajevu, po katerih jima je naročeno, da prekliče svojo ostavko.

• **Vprašanje imenovanja poslanikov.** Iz Belgarada poročajo, da bodo več kot gotovo imenovani poslaniki za Pariz dr. Miroslav Spalajković; Washington dr. Vojislav Antonijević (dosedanji poslanik v Rimu); v Rim gre dr. Milutin Jovanović (poslanik v Bernu); v Bern dr. Miroslav Janković; v Kopenhagen dr. Mikica Ristić; v Berlin dr. Panta Gavrilović.

• **Italijanska socialistična stranka in III. internacionala.** O novem položaju italijanske socialistične stranke napram Tretji internacionali bo sklepala stranka svet, ki je že sklican za prve dni oktobra t. l. — Moskovski kongres je sklenil, da se morajo v vseh deželah strogo upoštevati določbe 21. točke. Glede italijanske socialistične stranke odobruje kongres sklep izvrševalnega odbora in predlaga italijanski komunisti, da takoj izključijo reformiste iz svojih vrst, ker italijanska socialistična stranka drugače ne bo mogla pripadati k Tretji internacionali. Ako italijanski socialisti sprejmejo ta predlog moskovskega kongresa, bo izvrševalni odbor poskrbel, da jih priključi italijanski komunistični sekciji Tretje internacionala. Da bi italijanska socialistična stranka to storila, tega ne verjamemo; in prav gotovo je, da bo njen strankin zbor letošnji jesen zavzel odklonilno stališče napram komunistom in se bo približal dunajski mednarodni socialistični zvezi.

• **Nov diplomatski skandal.** Predsednik Harding je našemu poslaniku VI. Saviciu odvzel pravico izvrševanja njegovga posla. To dejanje je v zvezi s tamošnjimi škandali jugoslovanskih politikov s strani tega imenitnega g. Savića, stana-

nacijami, na katere je naša vlada po ameriškanih bila opetovano opozorjena, a se za to še niti zmenila ni. Harding je zdaj napravil kratek proces, navzlic in ne glede na dolge obzire belgrijskih klikarjev. Stvar povzroča v tujini mnogo prahu in nam tudi mnogo sramote.

Dnevne vesti.

Ogromno povišanje cen premoga.

V včerajšnjem članku o Trboveljski družbi je bilo povedano, da je Trboveljska družba dosegla pri vladi dovoljenje, da sme neomejeno zviševati cene premoga. Tega dovoljenja se je družba dejansko tudi takoj poslužila in zvišala cene premoga od 1. junija t. l. naprej pri 100 kg za 7 K 25 v, torej pri 10 tonah za celih 725 K!

Da je to povišanje dalekosežnega pomena, je jasno: Železnice in industrije bodo čutile potrebo zvišati cene oziroma cene produktov, ali pa pritisniti na znižanje delavskih plač! Hišni konsum premoga bo ravno tako čutil to nezasišeno zvišanje cen premoga, ki so že sedaj pri nas take, da menda nikjer v drugih državah. Nedavno tega smo tudi čitali, da je Trboveljska družba v Avstrijo dobavljala premog po mnogo nižjih cenah kakor ga prodaja v Jugoslaviji. Te škandalozne razmere naj vlada takoj energično odpravi v korist vse naše javnosti in narodnega gospodarstva v tem smislu, kakor je bilo to v včerajšnjem članku zahtevano!

Pred stavko zagrebških tipografov. Vselej pasivne resistance zagrebških stavcev so listi izšle z veliko zakasnitvijo 3 do 6 ur. »Novosti« sploh niso mogle iziti.

• **Socializacija v narodno socialnem duhu.** Naš tednik »Ljudski glas« prinaša v 28. številki iz Sevnice poročilo, ki ne bo škodilo, če ga ponatisnemo. Podobno cvetje za narodni socializem pogosti se tudi drugod. Poročilo pravi: »Iz Sevnice nem poročajo, da so zavladali nad tamotnjo tovarno kopit narodni socialisti. Zmagali so nad podjetnikom popolnoma. Zdej bo konec kapitalizma v Sevnici — takoj potem se razširi ta protikapitalistični boj tudi na ostalo Slovenijo. Najprej so postavili tovarno pod sekvestro, potem pod drugega sekvestra, potem pod tretjega. Ker so sekvestri vzorni možje, so razdelili ves dobiček med delavstvo — žalibog ga je bilo samo toliko, da so si delavci lahko semtertja kupili suhega kruha. Narodno socialistični gospodje so bili s tem zadovoljni, delavstvo pa ne. Da zadovoljijo tudi narodno socialistično delavstvo, so poklicali narodno socialnega Wranglova, bivšega ruskega generala, za sekvestrovanega pomočnika. Ta je že prišel in začel takoj pomagati, zaenkrat se bolj po malem, ker je začetnik v nar. socializmu, samo 3000 kron na mesec bo prispeval k zmanjšanju dobička. Upamo pa, da se ta vsota kmalu zviša, povrhu pa pride lahko še nekaj Wranglovih častnikov v tovarno, za njimi tudi stotnja Wranglovih vojakov. Takrat bo že socializacija popolnoma izvršena, domače slovensko delavstvo pojde pa lahko v senco ležat. Sevnici so dobro volje, ker vseh nam je, kako se znajo šahiti s tako resno stvarjo. Ne bojimo se zanj!«

• **Mezdno gibanje.** Ker se nahaja zaposleno delavstvo v keramični (porcelan) tovarni Liboje, L. R. Schütz ing. Pavlin in dr., v mezdnem gibanju, se svari vse te stroke izučene delavce, kakor tudi druge, da ne iščejo tu dela, dokler ne javimo, da je mezdni pokret končan.

• **Steklariji, pozor!** Steklariji zaposleni v Hrastniku in Zagorju se nahajajo v mezdnem stanju oziroma v boju za varstvo že prejemljenih uspehov. Zatorej ne iščite dela in neškodujte temu že zaposlenemu delavstvu, dokler ne javimo, da je mezdno gibanje končano.

• **Pozor turist ozir, hribolazci!** V petek zvečer dne 22. julija se bo vršil ob 8. uri zvečer v društvenem prostoru »Svoboda« pri Mavrsariju v Novem Vodmatu I. sestanek turistov, kjer se bo ustanovil turistiški klub. Želi se polnoštevilne udeležbe poklicanih ob veseljem nasvidenju!

Stanovanjska beda. V Ljubljani so se stranke že začele seliti v novo zgrajeno

hiše. Najprej je bila naseljena nova hiša Južne železnice ob Resljevih cestih. Stanovanja so seveda zelo draga.

Razpisana je služba okrožnega zdravnišnika za zdravstveno okrožje Loč. Interesentje se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Svarilo pred privatnimi posredovalnicami za delo. Iz Karlovca pišejo, kako bedno je stanje tistih delavcev, ki naseljujejo privatnih posredovalnicam. Tako n. pr. se baje nahaja ena v Ljutomeru, druga v Brezicah. Omenjeni posredovalnici pošiljajo delavce na Hrvaško, to pa pod prevezo, da dobijo lepo plačo, stanovanje in hrano. Pozneje, ko je ubogi delavec že nastopil delo, se razkrije farbarija. Delodajalci so seve brezobzirni in slučajni, da tega ali onega delavca kratkoma odpuste, niso redki. Posebno je to opaziti v Karlovcu. Delavci naj se glede delodajalca obračajo edino na drž. posredovalnico.

Rudarstva nesreča. V Zagorju v rudniku Trboveljske družbe je v soboto težko ponesrečil 21letni rudar Stefan Žonta. V rovu mu je padel na glavo težak kamen, ki ga je potem potegnil štiri metre v globčino. Rudarju je težki kamen zdrobil vso sprednjo čeljust.

Ponesrečil železničar. Med Medvodami in Vižintri so našli predvčeršnjem na progi razmesarjeno truplo Frana Erjavca. Ali je mož ponesrečil ali se je zgodil celo zločin, se ni dognano. Ponesrečenec je bil zaposlen pri južni železnici in je stanoval na Tržaški cesti 21. Pogreb bo danes v St. Vidu nad Ljubljano.

Tatvina. Alojziju Oršu, uslužbencu pri g. A. Komarju v Krakovski ul. 13 je bilo dne 18. t. m. dopolne ukradena še malo nošena temno-modra obleka, ena nova srajca, ena nikelj žepna ura z verižico in srebrni brijski aparat. Tat je vdrl v sobo s pomočjo ponarejenih ključev. Škoda znaša 2600 K. Sviri se pred nakupom.

Pozor pevcu in pevki! Podružnica izobraževalne delavske zveze »Svoboda« Vodmat. Moste naznanja, da se bo vršil v četrtki zvečer dne 21. julija sestanek v društvenem prostoru pri Mavrsariju, Novi Vodmat. Začetek ob 8. uri zvečer. Začelo se bo s takojšnjimi vajami v petju. Zatorej nasvidenje ob polnoštevilni udeležbi!

Kulturni vestnik.

I. številka »Kresa« prinaša naslednjo vsebino: Zabavni del. Proza: A. Cerkevnik: Padel za domovino. — L. N. Tolstoj: Kmet in tuje. — Lovro Kuhar: Obračun. — J. Suchy: Tri indijske pripovedke. — Pesmi: E. Tiran: Clovek. — F. Roš: Žena. — R. Schacherl: V javnih nočeh. — J. Kovič: Pred skrivnostjo. — R. Rehar: Premišljevanje. — S. Škerl: Pesem moje matere. — Poučni del. P. Kunaver: Gore in mi. — I. Mihevc: Ljubi kovin v starem veku. — Vestnik: Telovadba, Sport. Socialni vestnik. Književnost. — Slike: Vojna vojni! — L. N. Tolstoj. — Borec. — Odpočitek. — Babica. — Vrh Triglavu s Kredarico. — Slap Peričnik. — Aljažev stolp. — Razno. Šah. — List stane leino 20 D, polletno 10 D, četrtletno 5 D; za diake letno 12 D, drugo temu razumno; za člane »Svobode« leino 9 D, drugo razumno. Naroča se v Upravi »Kresa«, Ljubljana, Aleksandrova c. 5. — Delavci! Proletarci! Vam in Vašim družinam je list namenjen. Delajte na tem, da se čimbolj razširi!

Poslano.

Odgovor.

V današnjem »Avtonomistu« trdi neki F. E., da sem zakrivil v Protizjavi z dne 11. t. m. objavljeni v »Ljudskem glasu« štev. 28 in ponatisnjeni v današnjem »Na prejšnjem zavedne laži. Ni pa povedal kakšne laži, čeprav je vse, kar sem trdil, tiskano pred njim in pred vso javnostjo v dveh časopisih. Pred javnostjo bo moral g. F. E. povedati, v čem sem lagal, in istotam mi bom postregel z dokazi.

V Ljubljani, dne 18. julija 1921.

Z. B.

* Uredništvo je odgovorno le v smislu zakona.

Tovarna
JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:

Maribor

Gospiska ul. 38

Novomesto

Glavni trg

Kočevje

št. 39.

Barva vsakovrstno --
----- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Pozor! Reklamna ponuda! Pozor!
Vrijedi samo 20 dana!

Radi napuštanja moje zalihe satova šaljem ja unutar 20 dana svakom priposatelju ovog iz novine izrezanog, oglasa jedan krasni remontoir-sat (za gospodu) valjana udešen 30 suti iduci, uz 3 godišnje pismenu jamčevinu uz reklamnu cijenu od 40 umjesto 85 dinara franko uz napredno pripisanje dotičnog iznosa po preporučenom listu. Dastava sata obavlja se odmah preporučeno. Pouzebe obavljajo se jedino uz kapara od 10 dinara. Skladište satova GJURO POLLAK, Zagreb, Tkalčeva 27.

Naročajte

„NAPREJ“

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Jak. Vehovec

Izdajatelj: Ivan Milinar.